

Salivprovtagning - rutin

Inför provtagningen ska patienten rådask att inte äta, dricka, röka, borsta tänderna eller tugga tuggummi minst en timme före salivprovtagning. Användning av antibiotika, eller intraorala klorhexidinprodukter regelbundet de närmaste 4 veckorna före prov för mikrobiologisk analys påverkar svaret vilket då inte är tillförlitligt.

Ska både vilosekretion och stimulerad sekretion tas vid samma tillfälle genomförs vilosekretionsmätning först.

Den personal som ansvarar för salivmätningen ska sitta med i behandlingsrummet under provtagningen.

Provtagningsmaterial för salivinsamling:

- Graderat mätglas (10 ml)
- Tratt
- Tidtagarur
- Paraffin

Sekretionsmätning vilosaliv

Genomförande och avläsning

Eventuella proteser ska tas ut.

- Patienten får inta en avslappnad framåtlutad position ("kuskställning").
- Patienten sväljer den saliv som finns i munnen före tidtagningen startar.
- Patienten ska sitta tyst och avslappnad utan ansiktsrörelser i den framåtlutade ställningen och låta saliven passivt, utan tung- eller läpprörelser och utan att något sväljs, droppa genom en tratt ner i ett mätglas. Tratten vilas mot huden på underläppen, läpparna är lätt åtskilda och näsandning rekommenderas.
- Efter 15 minuter får patienten en gång aktivt spotta ut den saliv som finns i munnen.
- Volymen (klar vätska utan skumbildning) avläses och sekretionshastigheten beräknas (ml/min). Det kan vara svårt för patienten att utföra testet och aktivering av salivkörtlarna påverkar resultatet vilket då ej är tillförlitligt. Om patienten har aktiverat salivkörtlarna blir den uppmätta saliven ofta grumlig och skummig.

Sekretionsmätning stimulerad saliv

Genomförande och avläsning

Eventuella proteser behålls på plats.

- Patienten får tugga på en paraffinbit tills den blir mjuk och homogen. Om paraffinbiten är hård kan den värmas under varmt vatten innan provtagningen börjar.
- Därefter ska patienten svälja den saliv som finns i munnen och tidtagningen börjar.
- Under 5 minuter tuggar patienten i jämn takt omväxlande på höger och vänster sida varvid saliven fortlöpande samlas upp i ett graderat mätglas.
- Vanligen ses i provröret rikligt med skum, men volymen av denna är liten och kan negligeras vid avläsning.
- Mängd saliv avläses och sekretionshastigheten beräknas (ml/min).

Uppsamlingen bör pågå minst två minuter för att undvika mätfel.

Muntorrhet anses föreligga när:

- Vilosaliv är högst 0,1 ml/min.
- Tuggstimulerad saliv är högst 0,7 ml/min.

Rutinen är framtagen enligt faktablad ”Salivdiagnostik” Internetodontologi.se
Värden för muntorrhet enligt Socialstyrelsen.se, SOSFS 2012:16 Socialstyrelsens föreskrifter om särskilt tandvårdsbidrag.